

АКАДЕМИЈА УМЕТНОСТИ НОВИ САД

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ	
1.	Датум и орган који је именовао комисију 31.03.2016. године, Наставно уметничко научно веће Академије уметности Нови Сад
2.	Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Ира Проданов Крајишник, ванредни професор, Музикологија, Академија уметности Нови Сад – ментор; др Јован Попов, редовни професор, Теорија књижевности, Филолошки факултет у Београду; др Живко Поповић, ванредни професор, Театрологија, Академија уметности Нови Сад – ментор.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ	
1.	Име, име једног родитеља, презиме: Милица, Јеврем, Стојадиновић
2.	Датум рођења, општина, држава: 06.04.1964. Нови Сад, Србија
3.	Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив -
4.	Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија -
5.	Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: 14.01.1991, ФМУ – САНУ, Београд, Солистички концерт.
6.	Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Соло певање
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Драматска карактеризација Пучинијевих хероина	
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.	
1.	Увод.....19
2.	Временски контекст у коме је Пучини стварао.....26
	2.1. Натурализам.....26
	2.2. Веризам.....43
	2.3. Егзотизам код пучинија.....49
3.	Уметничка биографија Ђакома Пучинија.....55
	3.1. Ране године у Луки.....58
	3.2. Студије у Милану.....62
	3.3. Прве опере.....64
	3.4. Период уметничке зрелости.....71
	3.5. Смрт Ђакома Пучинија.....101
4.	Настанак и анализа опера и драматска карактеризација главних јунакиња.....105

4.1. <i>Боеми</i> – Мими о Мизета.....	110
4.2. <i>Тоска</i>	160
4.3. <i>Мадам Батерфлај</i> – Ћо-Ћо-сан.....	186
4.4. <i>Турандот</i> – Турандот и Лиу.....	225
5. Закључак.....	251
6. Литература.....	259
Прилози.....	270
Прилог 1 – Преглед Пучинијевих опера и њихових хероина.....	271
Прилог 2 – Листа опера Ђакома Пучинија и њихових ревизија.....	272
Прилог 3 – Светска статистика учесталости извођења опера у сезони 2012-2013.....	274

У дисертацији се налазе и осамдесет три кратка нотна примера из Пучинијевих партитура и четрдесет седам фотографија на којима су сцене из најпознатијих извођења Пучинијевих опера, плакати за опере, сценографске и костимографске скице, Пучинијеви рукописи и дела Пучинијевих савременика.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Прво поглавље докторске дисертације је *Увод*. У њему Кандидаткиња износи и образлаже основне елементе свог истраживања. За предмет истраживања одабрала је оперски опус Ђакома Пучинија, а посебно се фокусира на четири његове најпознатије опере: *Боеми (La Bohème)*, *Тоска (Tosca)*, *Мадам Батерфлај (Madama Butterfly)* и *Турандот (Turandot)*. Разматрају се њихова целокупна либрета и партитуре, са циљем да се дође до општијих закључака о емоционалном аспекту хероина у Пучинијевом оперском опусу. Кандидаткиња је формулисала две радне хипотезе које ће доказивати током истраживања. Прва је да је Пучини на нови начин третирао своје протагонисте у односу на своје велике претходнике и савременике, пре свега Вердија и Вагнера, наине уливао им је једноставне, обичне емоције, препознатљиве и реалистичке, неуобичајене за тадашње норме оперске уметности, окренуте узвишеним, херојским ликовима. Друга хипотеза је да се такав поступак највише огледа у начину на који је стварао своје чувене хероине – Мими, Мизету, Тоску, Ћо-Ћо-Сан, Турандот и Лиу, и да су те хероине главно обележје његовог стваралаштва. У *Уводу* Кандидаткиња најављује и образлаже структуру дисертације, а такође и методолошке поступке које ће користити. Ово истраживање је интердисциплинарно, јер повезује две истраживачке области – Театрологију и Музикологију, што је неминовно када је реч о проучавању оперске уметности.

Увод је концизно написан и садржи све елементе релевантне за истраживање.

Друго поглавље носи наслов *Временски контекст у коме је Пучини стварао*.

Састоји се из три потпоглавља, од којих је прво *Натурализам*, у коме се приказују промене у књижевности и уметности у другој половини XIX века, да би се закључило како су се те тенденције одразиле на оперску уметност у времену када је стварао Пучини.

Друго потпоглавље носи наслов *Веризам*. У њему се описује појава веризма у књижевности и уметности Италије, а затим се шире приказују веристички утицаји у италијанском оперском стваралаштву с краја XIX и почетка XX века, са посебним освртом на Пучинијево дело.

Треће потпоглавље носи наслов *Егзотизам код Пучинија*. Егзотизам је још једна од тенденција у развоју европске уметности са краја XIX века чије утицаје

Кандидаткиња проналази у Пучинијевом оперском опусу. Она прво приказује егзотизам у европској књижевности и уметности, наводи карактеристична дела, а затим се усредсређује на оперску уметност тог периода и на Пучинијев опус.

У другом поглављу Кандидаткиња је успешно издвојила и приказала оне тенденције у европској књижевности и уметности које су утицале на развој и особености Пучинијевог оперског опуса, чиме је створила претпоставке за даље истраживање.

Треће поглавље носи наслов *Уметничка биографија Ђакома Пучинија*. Кандидаткиња даје преглед литературе о Пучинијевом животу и стваралаштву, а посебно издваја различите, некад супротне ставове које су истраживачи Пучинијевог живота и дела заузимали према великом оперском ствараоцу. Поглавље се састоји од пет потпоглавља. Прво, *Ране године у Луки*, излаже почетке композиторовог учења. Друго, *Студије у Милану*, приказује сазревање дара младог композитора до тачке када постаје спреман да почне рад на опери. Треће, под насловом *Прве опере*, описује Пучинијев рад на операма *Виле (Le Villi)*, *Едгар (Edgar)* и *Манон Леско (Manon Lescaut)*. Четврто, *Период уметничке зрелости*, приказује Пучинијев рад на операма које су и основни предмет овог истраживања, на операма *Боџи*, *Тоска*, *Мадам Батерфлај* и *Турандот*, а такође и на операма *Девојка са запада (La fanciulla del West)*, *Ластавица (La rondine)* и *Триптих (Il trittico)* који се састоји из три једночинке *Плашт (Il tabarro)*, *Сестра Анђелика (Suor Angelica)* и *Ђани Скики (Giani Schicchi)*. У петом потпоглављу, *Смрт Ђакома Пучинија*, између осталог приказује се рад његових наследника и поштовалаца на завршетку опере *Турандот*.

У трећем поглављу Кандидаткиња је успешно извршила одабир чињеница из богате Пучинијеве стваралачке биографије. Током представљања околности настанка најпознатијих Пучинијевих опера, она је нагласила значајне елементе његове стваралачке биографије, на којима ће у поглављу у коме проучава Пучинијеве драмске хероине, засновати своје анализе.

Четврто поглавље носи наслов *Настанак и анализа опера и драматска карактеризација главних јунакиња*. То је најважније поглавље дисертације, јер у њему Кандидаткиња, преко анализа Пучинијевих либрета и партитура, потврђује раније изнете радне хипотезе о драматској карактеризацији Пучинијевих ликова, пре свега његових хероина. У почетку поглавља Кандидаткиња износи основне карактеристике Пучинијевог оперског опуса, његовог музичког стила и Пучинија као драматурга, као ствараоца оригиналних драмских ликова. Затим се усредсређује на анализу посебних дела.

Прво подпоглавље носи наслов *Боџи – Мими и Мизета*. У њему се прво разматра рад композитора са либретистима на либрету опере, а затим следи детаљно разматрање радње, са наглашавањем оних места која пресудно одређују обликовање ликова, пре свега Мими и Мизете. Значајно је указивање на разлику лика Мими у Пучинијевом либрету и у Миржеовом роману и драматизацији, на основу којих је писан либрето. Такође се истиче драматуршка разлика између односа према смрти Вердијеве Виолете из опере *Травијата* и Мими из *Боџи*. Такође, указује се на веризам којим су обликоване масовне божићне сцене на улицама Париза, то јест на реализам приказивања амбијента који условљава исти такав третман ликова. Током анализе, Кандидаткиња наглашава повезаност

Пучинијевих драматуршких и музичких решења, на пример у сцени другог чина, где је преко арије створио Мизетин лик и театарским и музичким средствима, са правим познавањем женске психологије. Анализирајући суштину драматуршког решења краја трећег чина, Кандидаткиња наводи нека сценска решења која оперски редитељи примењују приликом поставке *Боема*. Она наводи успешна редитељска решења, она која произлазе из Пучинијеве намере, и она погрешна, која имају за циљ само површну атрактивност. Интересантно је и поређење које је Кандидаткиња извршила између начина на који умире Мими и протагонисткиње опере *Мадам Батерфлај*. У контексту анализе ликова *Боема* Кандидаткиња описује новине Пучинијеве драматургије, нов начин на који гради драмске сукобе и компоује фабулу. Анализа ове опере завршава се потресним сведочанством о томе како је сам Пучини доживео смрт своје хероине.

Друго потпоглавље, под насловом *Тоска*, поставља у центар истраживања тај Пучинијев лик. На почетку се описује настанак опере, Пучинијева сарадња са Сардуом, различите идеје које су имали поводом прераде драме у либрето и приказује се реакција публике и критике на појављивање опере на европским сценама. Затим се прелази на анализу либрета, са нагласком на битне драмске тачке које условљавају развој приче и ликова. Такође, на примеру арија у опери *Тоска*, указује се на сличности и разлике метода развоја драмске радње код Пучинија и Вердија. У сцени у којој Тоска проналази нож којим ће убити Скарпију, Кандидаткиња истиче јединственост начина везивања дидаскалија и музике, као особеног Пучинијевог решења какво се не јавља код других композитора. У истом смислу она издваја Пучинијеву дидаскалију, у истој сцени, да се један део оперског дијалога пева као да се виче. На крају анализе Тоскиног лика Кандидаткиња објашњава на који начин певачица мора да приђе интерпретацији овог изузетно захтевног лика.

Треће потпоглавље носи наслов *Мадам Батерфлај – Ћо-Ћо-Сан*. На његовом почетку се описују Пучинијеви напори да што боље упозна живот, културу и музику Јапана тог времена, да би створио што истинитије ликове Јапанаца и Јапанки. Затим се анализира радња опере, по чиновима и сценама, а потом следи поређење Ћо-Ћо-Сан са осталим Пучинијевим хероинама. У овој анализи посебно су значајне оцене које Кандидаткиња, и сама успешна интерпретаторка лика Ћо-Ћо-Сан, износи о захтевима које овај лик поставља пред интерпретатора.

Четврто потпоглавље носи наслов *Турандот – Турандот и Лиу*. После указивања на промене које је Пучини направио у односу на оригиналну Гоцијев комад, Кандидаткиња даје приказ либрета опере са нагласком на важна места која одређују ликове, пре свега драмске хероине Турандот и Лиу. И у овом случају, она наглашава изазове пред којима стоји интерпретатор ових ликова, пре свега принцезе Турандот. Такође, она наглашава особеност лика Турандот у односу на остале Пучинијеве хероине, као и композиторов однос према либрету, различит од свих ранијих.

Пето поглавље је *Закључак*. У њему Кандидаткиња своди резултате свог истраживања и даје своју, нову дефиницију термина „Пучинијеве хероине“. Она сматра да тај термин „описује жену која патећи због љубави не преза од саможртовања, па чак ни од смрти. Углавном су све оне жртве окрутне судбине и другим речима 'живе и умиру због љубави', по чему се приближавају неким од

најславнијих женских јунакиња светске литературе уопште.“ Као типичну особину Пучинијеве хероине Кандидаткиња наводи и њену моћ да из привидне крхкости нагло промени став у јаку личност одлучну да се жртвује ради љубави. Анализом метода којима је композитор наводио интерпретаторе ликова да остварују драмску и музичку радњу, потврђена је хипотеза о новом поступку, који разликује Пучинија од његових великих претходника, и који разликује његове хероине од ранијих.

Закључци које износи Кандидаткиња засновани су на опсежној аргументацији коју је приказала у дисертацији, тако да чине синтезу успешно изведеног истраживања.

Шесто поглавље је *Литература*. Примарна литература садржи наслове издања партитура свих Пучинијевих опера (укупно 10), секундарна садржи 87 наслова, претежно књига, које се баве анализом Пучинијевог опуса, општа литература садржи 124 наслова књига из области позоришта, музике, историје и теорије уметности и књижевности, као и списак од 65 електронских извора.

На крају дисертације налазе се Прилози. Први прилог садржи преглед Пучинијевих опера и њихових хероина, други листу опера Ђакома Пучинија и њихових ревизија, а трећи садржи светску статистику учесталости извођења опера у сезони 2012-2013.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. Стојадиновић, Милица. „Пучинијев откључани глобус – Пучинијеве хероине од Далеког истока до Дивљег запада“. *Зборник радова Академије уметности* 3 (2015), 131–144.
2. Стојадиновић, Милица. 2015. „Пучинијеве хероине као главно обележје његовог стваралаштва.“ У: *Зборник радова / 1. Међународна научно-стручна конференција „M-INISTAR“*, [21-22. новембар], Источно Сарајево. (Источно Сарајево: Музичка академија Универзитета у Источном Сарајеву, 2015), 12–15.
3. Стојадиновић, Милица. „Пучинијеве хероине као главно обележје његовог стваралаштва.“ У: *Књига сажетака : упутство за учеснике / 1. Међународна научно-стручна конференција "M-INISTAR"*, 21-22. новембар, Источно Сарајево ; [приредио Дарко Ковачевић] (Источно Сарајево : Музичка академија Универзитета у Источном Сарајеву, 2014), 20.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је успешно приказала тенденције у европској књижевности и уметности које су утицале на развој и особености Пучинијевог оперског опуса. Значајни су и њени закључци о односу Пучинијевих либрета према књижевним и драмским изворницима на основу којих су настајали. Оригиналане су њене анализе повезаности Пучинијевих драматуршких и музичких решења, као и повезаност дидаскалија из либрета са музиком партитуре, а исто тако и анализа неких редитељских решења у Пучинијевим операма која се примењују на светским оперским сценама. Убедљиви су закључци произашли како из међусобног поређења Пучинијевих оперских хероина, тако и из њиховог поређења са хероинама други оперских великана, пре свега Вердија. Посебну вредност имају закључци о проблемима са којима се суочавају интерпретаторке појединих Пучинијевих хероина.

Кандидаткиња даје своју, нову дефиницију термина „Пучинијеве хероине“. Она сматра да тај термин „описује жену која патећи због љубави не преза од саможртвовања, па чак ни од смрти. Као типичну особину Пучинијеве хероине Кандидаткиња наводи и њену моћ да из привидне крхкости нагло промени став у јаку личност одлучну да се жртвује ради љубави.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати овог истраживања су изложени на систематичан и прегледан начин.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Да

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Да
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци Ова дисертација је први обиман, целовит рад о Пучинијевим операма на нашем језику. За разлику од великог броја истраживања посвећених Пучинијевом оперском опусу, у Италији и другим земљама, ова дисертација узима за основни предмет истраживања Пучинијеве хероине, са хипотезом да оне чине основно обележје његовог оперског дела. Осим тога, ово истраживање је сасвим оригинално по томе што је Кандидаткиња и сама веома успешно интерпретирала Пучинијеве хероине, што је дисертацији дало посебну вредност.
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Нема недостатака.
X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

_____

др Ира Проданов Крајишник, ванредни професор

_____

др Јован Попов, редовни професор

_____

др Живко Поповић, ванредни професор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.